

LIBER I. DECRETALIUM.

TITUL. I.

DE SUMMA TRINITATE ET FIDE CATHOLICA.

25 Eus Aeternus sine principio, & sine fine, est omnium principium, & finis. Ipse enim est *Alpha, & Omega* (juxta Græcorum phrasim) ipse est *Aleph*, & *Tau* ut explicant Hebræi. Omnia procedunt ab ipso, cum nihil sit, à quo ipse procedat. Omne datum optimum, & omne donum perfectum, ab ipso, qui pater luminis est, descendit; ad ipsum ergo omnia opera nostra dirigi debent. Ipse est Supremus Legislator, per quem Reges regnant, & Principes justa decernunt. Et ideo omnes ferè Legistatores Christiani in domini supremi recognitionem suarum Legum volumina à Titulo de *Summa Trinitate, & Fide Catholica* incipiunt. Sic Justin. in suo Codice, Sic R.N. Alphonsus in suo Septipartito jure. Sic N. Catholici Reges in suarum Legum Compilationibus. Sic denique Legistatores Ecclesiastici nostrum jus Canonicum ab hoc Titulo incipiunt: ab eo ergo debemus, & nos has Canonicas Dissertationes incipere, ad ipsumque Deum dirigere, ipsum cum Ecclesia rogantes, ut cuncta nostra oratio, & operatio ab ipso semper incipiat, & per ipsum coepta finiatur.

26 In hoc Libro I. Decretalium instruitur à Greg. IX. Judex Ecclesiasticus, & docetur, quid circa fidem, & præcipuè circa Altissimum Trinitatis mysterium credere, & tenere, quid vitare, & fugere debeat. Et ideo aliquid de fide dicere oportet. Fides enim est radix, & principium nostræ justificationis, in qua nostræ salutis spiritali fundatur aedificium, sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum ejus consortium pervenire. *Trid. Sess. 6. de Justif. c. 8.* fides est una ex tribus virtutibus Theologicis, teste *Apost. 1. Cor. 13. v. fin.* & ab ipso Apostolo definitur. *Ad Heb. 11. sperandarum substantiarum, argumentum non apparentium:* quam definitionem propugnat, & sic explicat *Angelicus Scholarum Mag. 2. 2. q. 4. art. 1.* *Fides est habitus mentis, quo inchoatur vita aeterna in nobis faciens intellectu assentiri*

non apparentibus. Pro objecto formali habet authoritatem Divinam revelantem. Ex eo enim, quod Deus sit infallibilis in suis dictis, quando nobis loquitur, inferimus, quod quando hic, & nunc nobis aliquid revelat, & dicit, illud est omnino verum. Hæc infallibilitas habetur in Deo præcisè, & necessariò per sapientiam, & veracitatem Divinam tam respectu revelationis assertoriae, quam promissoriae. Nam si summè sapiens est, non potest falli; si summè verax est, non potest fallere, ac proinde in his præcisè perfectionibus supposita revelatione, habemus antecessum connexum cum veritate objecti revelati. De quo latius cum de fide Theologicè scribebam. Objectum materiale fidei sunt ipsa mysteria revelata. Et quidem præcipua nostræ fidei mysteria à Concilio Later. sub Innocenc. III. referuntur in hoc Titulo. Concilii verba ad litteram referam, quia nihil proprius, & expressius ad tantorum mysteriorum explanationem excogitari valet: ait ergo.

27 Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, æternus, immensus, & immutabilis, incomprehensibilis, omnipotens, & ineffabilis: Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus: tres quidem Personæ, sed una Essentia, substantia, seu natura, simplex omnino: Pater à nullo, & Filius à Patre solo ac Spiritus Sanctus pariter ab utroque: absque initio semper, ac sine fine: Pater generans, Filius nascens, & Spiritus Sanctus procedens: Consubstantiales, & coæquales, & coomnipotentes, & coæterni: Unum universorum principium: Creator omnium visibilium, & invisibilium, spiritualium, & corporalium: qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem, & corporalem, Angelicam videlicet, & mundanam: ac deinde humanam, quasi communem ex spirite, & corpore constitutam. Diabolus enim, & alii Demones à Deo quidem natura creati sunt boni; sed ipsi per se facti sunt mali. Homo verò diaboli suggestionem peccavit. Hæc Sancta Trinitas secundum communem Es-

SEN-

sentiam individua, & secundum personales proprietates discreta. Primò per Moysen, & Sanctos Prophetas, aliosque famulos suos, juxta ordinatissimam dispositionem temporum, doctrinam humano generi tribuit salutarem. Et tandem Unigenitus Dei Filius Jesus Christus à tota Trinitate communiter incarnatus, ex Maria semper Virgine, Spiritus Sancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali, & humana carne compositus, una in duabus naturis persona vitam manifestius demonstravit. Qui cum secundum Divinitatem sit immortalis, & impassibilis, idem ipse secundum humanitatem, factus est mortalis, & passibilis, qui etiam pro salute humani generis in ligno Crucis passus, & mortuus, descendit ad inferos, resurrexit à mortuis, & ascendit in Cœlum: sed descendit in anima, & resurrexit in carne: ascenditque pariter in utroque: venturus in fine sæculi, judicaturus vivos, & mortuos; & rediturus singulis secundum opera sua, tam reprobis, quam electis: qui omnes cum suis propriis resurgent corporibus, quæ nunc gestant, ut recipiant secundum opera sua, sive bona fuerint, sive mala. Illi cum diabolo poenam perpetuam, & isti cum Christo gloriam sempiternam. Una verò est fidelium universalis Ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. In qua quidem ipse Sacerdos est sacrificium Jesus-Christus: cujus corpus, & sanguis in Sacramento altaris sub speciebus panis, & vini veraciter continetur, transsubstantiatis pane in corpus, & vino in sanguinem, potestate Divina: ut ad perficiendum mysterium unitatis accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de nostro. Et hoc utique sacramentum nemo potest conficere, nisi Sacerdos, qui rectè fuerit ordinatus secundum Claves Ecclesie, quas ipse concessit Apostolis, eorumque successoribus Jesus Christus. Sacramentum verò baptismi, (quod ad Dei invocationem, & individua Trinitatis, videlicet, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti consecratur in aqua) tam parvulis, quam adultis in forma Ecclesie, à quocumque ritè collatum proficit ad salutem. Etsi post susceptionem baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potestatem poenitentiam reparari. Non solum autem Virgines, & continentes, verum etiam conjugati, per rectam fidem, & operationem bonam placentes Deo, ad æternam merentur beatitudinem pervenire.

28 Damnamus ergo, & reprobamus libellum, seu tractatum, quem Abbas Jo-

Tom. I.

achim edidit contra Magistrum Petrum Lombardo de Unitate, seu Essentia Trinitatis, appellans ipsum hæreticum, & insanum, pro eo quod in suis dixit Sententiis, quoniam quædam summa res est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, & illa non est generans, neque genita, neque procedens: undè asserit, quod ille non tam Trinitatem, quam quaternitatem astruebat in Deo, videlicet, tres personas, & unam communem Essentiam, quasi quartam, manifestè protestans, quod nulla res est, quæ sit Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, nec est Essentia, nec substantia, nec natura: quamvis concedat, quod Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus sunt una essentia, una substantia, unaque natura, verum unitatem hujusmodi, non veram, & propriam, sed quasi collectivam, & similitudinariam esse fatetur, quemadmodum dicuntur multi homines unus populus: & multi fideles una Ecclesia: juxta illud: multitudinis credentium erat cor unum, & anima una: Et, quia adhæret Deo, unus Spiritus est cum illo. Item ille qui plantat, & qui rigat, unum sunt: Et omnes unum corpus sumus in Christo. Rursus in libro Regum. (Populus meus, & Populus tuus, unum sunt) Ad hanc autem suam sententiam adstruendam, illud potissimum verbum inducit, quod Christus de fidelibus inquit in Evangelio: Volo, Pater, ut sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus: ut sint consummati in unum, Non enim (ut ait) fideles Christi sunt unum, id est, quædam una res, quæ communis sit omnibus, sed hoc modo sunt unum, id est, una Ecclesia, propter Catholicæ fidei unitatem, & tandem unum Regnum, propter unionem, indissolubilis charitatis, quemadmodum in Canonica Joannis Apostoli epistola legitur: quia tres sunt, qui testimonium dant in Cœlo: Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt. Statimque subjungitur, & tres sunt, qui testimonium dant in terra: spiritus, aqua, & sanguis; & hi tres unum sunt, sicut in quibusdam codicibus invenitur. Nos autem, sacro approbante Concilio, credimus, & confitemur cum Petro Lombardo, quod una quædam summa res est, incomprehensibilis quidem, & ineffabilis, quæ veraciter est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus; tres simul personæ, ac sigillatim quælibet earumdem: & ideo in Deo solummodo Trinitas est, non quaternitas: quia quælibet trium personarum est illa res, videlicet Substantia, Essentia, seu natura Divina: quæ sola est universorum

B 2

prin-

Principium, præter quod aliud inveniri non potest. Et illa res non est generans, neque genita, nec procedens; sed est Pater, qui generat: & Filius, qui gignitur: & Spiritus Sanctus, qui procedit: ut distinctiones sint in personis, & unitas in natura. Licet igitur alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus; non tamen aliud: sed id, quod est Pater, est Filius, & Spiritus Sanctus, idem omnino: ut secundum orthodoxam, & Catholicam fidem, consubstantiales esse credantur. Pater enim ab æterno Filium generando, suam substantiam ei dedit, juxta quod ipse testatur: Pater, quod dedit mihi majus omnibus est. Ac dici non potest, quod partem substantiæ suæ illi dederit, & partem ipse sibi retinuerit. Cum substantia Patris indivisibilis sit, utpote simplex omnino. Sed nec dici potest, quod Pater in Filium transtulerit suam substantiam generando, quasi sic dederit eam Filio, quod non retinuerit ipsam sibi: alioquin desiisset esse substantia. Pater ergo, quod sine ulla diminutione Filius nascendo substantiam Patris accipit: & ita Pater, & Filius habent eandem substantiam: & sic eadem res est Pater, & Filius, necnon Spiritus Sanctus ab utroque procedens. Cum ergo Veritas pro fidelibus suis orat ad Patrem: volo (inquiens) ut ipsi sint unum in nobis, sicut & nos unum sumus: hoc nomen: unum, pro fidelibus quidem accipitur, ut intelligatur unio charitatis in gratia: pro personis verò Divinis, ut attendatur identitatis unitas in natura, quemadmodum alibi Veritas ait: estote perfecti, sicut & Pater vester Cœlestis perfectus est; ac sic diceret manifestius; estote perfecti perfectione gratiæ, sicut Pater vester Cœlestis perfectus est perfectione naturæ. Utraque videlicet, suo modo: quia inter Creatorem, & creaturam, non potest tanta similitudo notari, quin inter eos major sit dissimilitudo notanda. Si quis igitur sententiam, vel doctrinam præfati Joachimi in hac parte defendere, vel approbare præsumpsit, tanquam hæreticus ab omnibus evitetur. Reprobamus etiam, & condemnamus perversissimum dogma impii Almarici, cujus mentem sic pater mendacii excæcavit, ut ejus doctrina, non tam hæretica, quam insana sit censenda. Hucusque verba Concilii.

29 Almaricus, de quo hic fit mentio, fuit quidam Doctor Parisiensis, qui Gallicè dicebatur *Amaury*. Inter alios errores dicebat, quod si Adam non peccasset, homines sine generatione multiplicarentur; etiam asserbat, quod Patris Æterni

potestas non fuit porrecta ultra Legem Mosaicam, & quod Novum Testamentum promulgatum à filio, jam suo tempore cessaverat, simul cum Sacramentis, & quod tempus Spiritus Sancti incæperat: de cuius gratia affirmabat, quod ejus beneficio homines non amplius fiebant rei peccati, etsi adulteria, vel alia flagitia committerent; *Sic Moreri in Dicit. Histor. v. Amaury.*

30 *Greg. X. in C. un. h. t. in 6. deducto ex Concilio Lugdunensi damnat eos, qui afferunt, Spiritum Sanctum non procedere à Patre, & à Filio, tanquam ab uno principio, & una spiratione, sed tanquam à duobus principiis. Tenendum ergo est, quod Spiritus Sanctus ex Patre, & Filio, non tanquam ex duobus principiis, sed tanquam ex uno principio, non duabus spirationibus, sed unica spiratione æternaliter procedit.*

31 *Clem. V. in Clem. un. h. t. deducta ex Conc. Viennensi, definit: Unicum Dei Filium, unum cum Patre æternaliter subsistentem assumpsisset de B. Virgine verum corpus humanum, & animam intellectivam, seu rationalem, & in eo passum fuisse, & jam mortuum lancea perforatum: sicut dicit D. Joannes, & ipse Pontifex approbat hujus Evangelistæ, in hoc narrando, ordinem. Reprobat tamen, & damnat tanquam hæreticum, eum, qui tenaciter præsumat defendere, quod anima rationalis, seu intellectiva non sit forma corporis humani per se, & essentialiter. Et circa baptismum parvulorum ait: Nos autem attendentes generalem efficaciam mortis Christi (quæ per baptismum applicatur pariter omnibus baptizatis) opinionem secundam, quæ dicit, tam parvulis, quam adultis conferri in baptismo informantem gratiam, & virtutes, tanquam probabiliorem, ac dicitur Sanctorum, ac DD. modernorum Theologiæ magis consonam, & concordem, Sacro approbante Concilio, duximus eligendam.*

32 Denique his temporibus SS. Pontifices, sequentes damnarunt propositiones ad Fidei materiam pertinentes. *Alex. VII. die 24. Sept. An. 1665. hanc damnavit. 1. Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium. Innoc. XI. die 2. Mart. An. 1679. has suo ordine damnavit. 4. Ab infidelitate excusatur infidelis non credens ductus opinione minus probabili. 16. Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum se. 17. Satis est, actum fidei semel in vita elicere. 18. Si à potestate publica quis interrogetur fidem ingenuè confite-*

TIT. II.

De Constitutionibus.

34 Licet constitutio (quæ sic dicitur à constituendo, id est, simul statuendo) distinguatur à Lege, jure, Decreto, & statuto, & ut distincta in diversis Titulis Digestorum inveniantur, latiori tamen modo de his omnibus sub hoc Titulo agemus, cum multoties eodem modo accipiuntur. *Lex (juxta D. Thom. 1. 2. q. 90. art. 4.) est ordinatio rationis ad bonum commune ab eo, qui curam communitatis habet, promulgata, Vel clarius potest definiri. Lex est Decretum Principis, vel Magistratus Supremi, ut S. Pontificis, Imperatoris, Regis, vel Republicæ liberæ. Arg. text. in §. 4. & 6. Inst. de Jur. natur. quo sensu comprehendit tam Ecclesiastica, quam Civilia jura. Differt à Consilio: eo quod Consilium suadeat citra obligationem, Lex verò obligationem inducit. Lex enim dicitur à ligando, quia obligat ad agendum. D. Thom. 1. 2. q. 90. art. 1. A præcepto seu mandato differt in eo, quod Lex datur communitati, mandatum privato tantum, & personis singularibus. Et idè Lex dicitur commune præceptum, L. 1. ff. de Legib. & hoc expirat morte præipientis, vel ejus, cui præcipitur; secus Lex: Hæc potius adhæret loco, seu territorio Legislatoris, quam personis: secus præceptum, quod quidem personis adhæret.*

35 Qualis debeat esse Lex, optimè explicat *Text. in C. 2. D. 4. ibi: Erit autem Lex honesta, justa, possibilis, secundum naturam, secundum Patriæ consuetudinem, loco, temporisque conveniens, necessaria, utilis, manifesta quoque, ne aliquid per obscuritatem in captionem contineat; nullo privato commodo, sed pro communi civium utilitate conscripta. Debet enim Lex pro finè bonum commune habere. Nam licet respiciat aliquem statum particularem, v. gr. Militum, Pupillarum, vel Minorum, illum respicit in communi, & ad bonum commune dirigit. Omnis autem Lex (ait *text. in C. 4. D. 3.*) aut permittit aliquid, ut vir fortis petat præmium, aut vetat, ut Sacrarum Virginitatis nuptias nulli petere liceat: aut punit, ut qui cædem fecerit, capite pleñatur: eius enim præmio, aut pœna, vita moderatur humana: Divina autem præcipit, ut diliges Dominum Deum tuum. L. 7. ff. de Legib. Lex, quæ permittit, licet non sit Lex respectu illius, cui fit permissio, est tamen respectu aliorum, quibus per eam injungitur, ne impediant eum, cui permissio est facta. Lex punitiva obligat Judices ad pœnæ executionem, & subditos ad illam sustinendam.*

Ma.

ri: ut Deo, & fidei gloriosum Consulo, tacere: ut peccaminosum per se non damno. 19. Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium. 20. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalalem. 21. Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis; imò cum formidine, qua quis formidet, ne non sit loquutus Deus. 22. Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non autem explicita remuneratoris. 23. Fides latè dicta ex testimonio creaturarum, similivò motivo ad justificationem sufficit. 64. Absolutionis capax est homo, quantumvis laboraret ignorantia mysteriorum fidei, & etiam si per negligentiam, etiam culpabilem nesciat mysterium Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis D. N. J. Christi. 65. Sufficit illa mysteria semel credidisse. *Alex. VIII. die 8. Decemb. An. 1690. has damnavit 8. Necessè est, infidelem in omni opere peccare. 11. Omne, quod non est ex fide Christiana supernaturali, quæ dilectionem operatur, peccatum est. 12. Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides: & etiam si videantur credere, non est fides Divina, sed humana. 29. Futilis, & toties convulsa est assertio de Pontificis Romani super Concilium Æcumenicum auctoritate, atque in fidei questionibus decernendis infallibilitate.*

33 Publicam fidei professionem tenentur facere, sive per se, sive per Procuratorem. *Arg. C. 68. de Reg. jur. in 6. juxta modum, & formam, & sub pœnis statutis, provisi de Beneficio curam animarum habente: provisi de Canonicatibus, seu Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, intra duos menses à die pacificæ possessionis, coram Episcopo, vel ejus Vicario: & Canonici etiam coram Capitulo. Trid. Sess. 24. de Ref. cap. 12. Promovendi in Patriarchas, Primate, Archiepiscopos, & Episcopos, in prima Synodo Provinciali, in qua interfuerint. Trid. Sess. 25. de Ref. cap. 2. Prælati Regulares. Pius IV. in Constit. Injunctum. Edita idib. Nov. An. 1564. Doctores, & Magistri. S. Pius V. in Const. Sacrosancta, apud Barb. in Trid. Sess. 24. cap. 12. ex n. 14. Sed consuetudo Religionum, & universitatum in hoc omnino attendenda est.*